

APROFITAMENT DIDÀCTIC DE LA RÀDIO A INTERNET

VICENT JOSEP GIRBÉS ROIG

IES CLARA CAMPOAMOR

ALQUÀS

ELENA NOGUEROLES GARCIA

IES ENRIC SOLER I GODES

BENIFAIÓ

RESUM

En aquesta comunicació s'exposen una sèrie d'experiències aprofitant l'ús de les TIC en l'aula dins de l'assignatura de *Valencià: llengua i literatura* en **4t curs d'ESO**. Actualment, la ràdio a Internet pot tenir per als professionals de l'educació un alt component pedagògic. És per això que facilitarem una mostra de pàgines web de ràdios que permeten escoltar i guardar els programes ja emesos. Aquesta possibilitat tecnològica permet un aprofitament didàctic, com pot ser escoltar diferents models lingüístics, informatius, magazins, programes esportius, publicitat, humor, etc. A més de l'audició, que comporta una comprensió d'allò escoltat, també podem endinsar-nos en la creació de textos orals i escrits a partir dels temes proposats en les intervencions radiofòniques.

**Si encara ens busques,
aquí ens tens.**

ANDORRA1

RADIO **FLAIXBAC**
Només èxits

www.radioflaixbac.net - www.andorra1.ad

Barcelona 106.1 - Manresa 99.8 - Vic 93.2 - Girona 100.7 - Puigcerdà 96.1 - Perpinyà 103.6
Tarragona 90.4 - Tortosa 89.1 - Castelló 88.0 - Lleida 105.2 - Andorra 96.0

En aquesta comunicació s'exposa una experiència sobre l'ús de les TIC a l'aula dins de l'assignatura *Valencià: llengua i literatura* en quart d'ESO. La ferramenta principal de treball són les pàgines web que permeten la possibilitat d'arxivar al nostre disc dur fragments de programes de ràdio ja emesos i que permeten ser escoltats posteriorment a l'aula. Les activitats es poden realitzar directament a l'aula de referència de l'alumnat o bé a l'aula d'informàtica utilitzant Internet com a font d'informació i com a suport del treball dels alumnes. En el nostre cas, l'ús d'un ordinador portàtil i uns altaveus sense massa pretensions de qualitat han servit per tal de realitzar de manera més flexible les activitats que mostrem en aquesta comunicació.

A les aules escolars s'asseuen hui les primeres generacions que han crescut amb el comandament a distància i el ratolí a la mà. Tot i que encara no podem predir les modificacions cognitives que suposarà el pas d'una cultura basada en l'escriptura a una cultura multimèdia, sí que comencen a apreciar-se algunes diferències entre la nostra generació i la següent, entre nosaltres i els nostres alumnes. Hauríem de començar a tenir-les en compte en el disseny de situacions d'ensenyament-aprenentatge. Esmentarem algunes d'aquestes diferències especialment rellevants:

1. Velocitat. La generació digital té molta experiència a processar informació ràpidament, la quantitat d'informació i de canals que es rep és molt superior, la selecció d'un enllaç respon a un impuls molt ràpid que no sempre ha sigut pensat ni implica una reflexió posterior.
2. Major processament en paral·lel. Atenció més diversificada, és cada vegada més freqüent realitzar diverses tasques al mateix temps (per exemple, escoltar música mentre fan els deures escolars o estudien).
3. Ruptura de la linealitat a l'accés a la informació. La generació digital és la primera que ha experimentat un accés no lineal a les fonts d'aprenentatge. Les TIC [tecnologies de la informació i de la comunicació] han fet créixer als xiquets i els joves en una forma d'organització de la informació totalment diferent de la utilitzada en l'escriptura convencional. Els llibres els resulten a ells tan estranys com els hipertexts a nosaltres.
4. Connectivitat. La generació digital està creixent en un món connectat sincrònicament i asincrònicament. Per aquest motiu, aquesta nova generació tendeix a pensar de forma diferent quan s'enfronta a un problema.
5. Recompensa immediata. Un important repte per als educadors d'aquesta generació de joves és entendre la gran importància que té la recompensa immediata per a ells, i trobar formes d'oferir recompenses significatives immediates en compte d'aconsejar coses que seran recompensades a llarg termini. L'estudiant vol saber per a què li serveix el que realitzarà en el mateix instant en què se li proposa, però no necessàriament en un sentit utilitari sinó també en la dimensió de trobar immediatament el context conceptual a què es refereix la tasca encomanada. Dit d'una altra manera, necessiten treballar amb tasques autèntiques.

Amb aquest panorama convé plantejar-nos seriosament un canvi o renovació en algunes de les pràctiques docents que realitzem sovint. Per exemple, com podem organitzar l'aula per tal que l'alumnat aprenga a emprar l'oral amb més eficàcia i a escoltar atentament? Com podem fer avançar l'alumnat en l'aprenentatge de les habilitats orals? Encara que som conscients que, normalment, se sol prioritzar la pràctica textual escrita, és evident que cada vegada més la competència comunicativa, és a dir, la capacitat d'usar la competència lingüística (domini de la gramàtica i el lèxic d'una llengua) amb eficàcia per a fer diferents funcions en situacions de comunicació diverses és allò que convé desenvolupar en els alumnes i les alumnes a l'aula.

El treball que presentem sorgeix de la necessitat d'introduir l'oral formal a les aules. Aquests serien alguns dels objectius que ens hem marcat:

1. Articular de manera puntual pràctiques didàctiques encaminades a treballar la recepció i la producció de textos orals formals de forma comprensiva i analítica.
2. Enfocar el treball sobre les habilitats orals des d'una doble perspectiva: la de l'emissor i la del receptor.
3. Seleccionar textos que d'alguna manera susciten inquietuds i interessos del nostre alumnat.
4. Focalitzar les tasques orals al voltant de l'àmbit periodístic a partir de l'audició de fragments de programes de ràdio ja emesos.

DESCRIPCIÓ DE LA PRÀCTICA

La gran revolució comunicativa que ha suposat Internet ha permès la creació i la possibilitat de visitar pàgines web de ràdios. Després de fer un llarg recorregut per algunes d'elles, ens hem adonat que la major part es poden escoltar en línia, però un reduït grup també facilita poder escoltar i a més a més guardar fragments o programes sencers ja emesos.

La nostra pràctica se centra en la pàgina web www.catradio.com que incorpora tot un conjunt "immens" d'arxius d'oral formal de diversos gèneres periodístics: notícies, magazins, entrevistes, concursos, tertúlies, debats, publicitat...

Aquesta varietat de gèneres permet diversificar les propostes de les pràctiques de les quatre habilitats lingüístiques, especialment les habilitats orals. Un ventall de possibilitats a partir dels àudios extrets de la pàgina web de Catalunya Ràdio podria ser aquest:

EL QUE JA PODEM FER...

A- TIPOLOGIA TEXTUAL

A.1. Texts informatius. (Notícies. L'entrevista radiofònica.)

A.2. Texts argumentatius.

- *El destacat del dia.*
- *La tertúlia.*
- *El defensor de l'oient.*
- *Articles que no farem.*
- *Què en pensa Josep Maria Espinàs?*
- *Tot cinema.*
- *Crítica teatral.*
- *La polèmica* (dins Versió original)
- *Tal dia farà un any.*
- *La solució.*
- ...

A.3. Texts predictius.

- *Temps a la carta.*
- *El futur de l'actualitat.* (prediccions sobre fets d'actualitat)

A.4. Literatura.

- *Ex-libris.* (Entrevistes a autors).
- *Llibres per llegir.* (Comentaris i recomanacions).
- *Josep Pla i Mercè Rodoreda.* (àudios de Catalunya Informació).

B- ALTRES PRÀCTIQUES LINGÜÍSTIQUES.

B.1. Sociolingüística.

- Entrevista a Jesús Tuson (al voltant del llibre *Patrimoni natural*).
- La unitat jurídica de la llengua (del programa *Si més no*).

B.2. Llengua i comunicació.

- *Sebastià Serrano*.

B.3. La publicitat.

- Arxiu *La publicitat radiofònica*. (vista des de dins).
- Anunci *Mitsubishi electric*.

B.4. Lèxic.

- *Jocs reunits Serra*, amb Màrius Serra.
- *Joc de paraules*, amb Ramon Solsona.
- Arxiu entrevista a Màrius Serra. Parla d'encreuats i scrabble.

B.5. Dialectologia.

- Ràdio Ona Mallorca / *Ex libris*, amb Maria de la Pau Janer (veg. Literatura).
- *El defensor de l'oient*, dins el Matí de Catalunya Ràdio.
- *Joc de paraules*, amb Ramon Solsona (veg. Lèxic).

B.6. L'humor.

- *Alguna pregunta més*.
- *El bar de Manolo*.
- *Els zappings*.
- *Les frases de la setmana*.

EL QUE ENS ESPERA...

- El podcast.
- La TV a la carta.

A continuació oferim una pràctica que hem realitzat a l'IES Enric Soler i Godes de Benifaió amb alumnes de 4t d'ESO durant el curs 2004-05: la secció *Jocs reunits Serra* que s'emet en antena cada dimecres a partir de les 11:05 dins el programa *El matí de Catalunya Ràdio*. Es tracta d'un espai en què l'escriptor Màrius Serra llegeix un text on hi ha amagades una sèrie de paraules pertanyents a un tema determinat, per exemple, pilots de Fórmula 1, noms dels diferents estats dels Estats Units d'Amèrica, entrenadors de futbol, etc. Els oients poden participar en aquest concurs descobrint els mots ocults. A la fi, quan han intervingut diversos oients donant-ne diferents respostes, Màrius Serra fa alguns comentaris al voltant de temes lingüístics. Aproximadament als dos dies de l'emissió, es penja a la web l'àudio i el text:

El Matí de Catalunya Ràdio: Jocs reunits Serra

Màrius Serra planteja als oients diverses propostes amb l'objectiu de jugar amb les paraules

Horari: dimecres a les 11:05 hores

Correu

Butlletí

Freqüències

Graella de programes

Àudio

Primers ministres francesos

A Jocs Reunits Serra, avui Màrius Serra ens serveix una sopa de noms on ha amagat els cognoms de 10 polítics francesos que han estat primers ministres de la 5a República (d'ençà 1959).

França treballa dur per superar el seu No a la Constitució. Els europeïstes diuen que ja es **refaran**, però el resultat **fa vius** els partidaris del No, fins ara tractats de **bojos pintorescos**. Ara ja no **ajupen** el cap ni s'amaguen rere una **barre** encara que els llencin el **roc ardent** de l'interès general i el retret de **desteixir** activament Europa. Saben que els retrets mers simulacres **són** i que els cops contribueixen a tenir el **pompis dur**.

escoltar-ho

guardar-ho

dimecres
08/06/05

L'activitat d'aula ha consistit en els passos següents:

1. Audició (totes les vegades que calga) i la resolució de l'enigma plantejat aqueixa setmana.
2. Audició de les respostes que donen els oients.
3. Treball per parelles per tal de contrastar les solucions escoltades per cada alumne.
4. Correcció o ampliació del ventall de paraules ajudant-se amb el text facilitat pel professorat (fococòpia).
5. A partir d'un tema lliure els alumnes redacten un text a la manera de Màrius Serra. És convenient realitzar aquesta fase de l'activitat fora de l'aula (veg. ANNEX).
6. En la segona sessió, es realitza la lectura en veu alta d'algunes de les propostes dels alumnes, com si es tractara d'un àudio.
7. Finalment, es poden tractar qüestions de revisió ortogràfica i gramatical, donada la implicació de l'alumnat en la creació dels propis textos.

A TALL DE CONCLUSIÓ...

Aquesta activitat té un important efecte motivador per als alumnes ja que el producte final del seu treball pot ser escoltat per mitjà d'una simulació com si d'un programa de ràdio es tractara. A més, els textos inventats poden ser vistos per qualsevol altra persona des d'un ordinador connectat a la Xarxa (caldria crear una secció a la pàgina web de l'Institut). El visitant pot a més afegir els seus propis comentaris i observacions als textos publicats per l'autor. Cada un dels alumnes pot igualment revisar el treball realitzat pels seus companys, bé per a prendre'l com a exemple o bé per a valorar-lo i criticar-lo per mitjà d'un comentari. Igualment, el professorat pot fer les seues observacions sobre un treball que l'alumne sempre té possibilitats de corregir i millorar. Dins de l'assignatura **Valencià: llengua i literatura** els alumnes estan utilitzant el treball personal diari per a aprendre a redactar textos de ficció on s'amaguen paraules que

5

prèviament han trobat i han hagut d'escoltar. En resum, les pàgines de ràdio mostrades constitueixen eines ideals per a desenvolupar els continguts propis de l'assignatura i realitzar activitats d'aprenentatge motivadores, alhora que es potencia l'ús educatiu de les TIC entre els alumnes. Les eines de què ens hem servit pensem que són imprescindibles per a treballar des d'un nou paradigma pedagògic i esperem que resulten d'utilitat per als professionals de l'ensenyament.

BIBLIOGRAFIA

- AADD (1997), "L'oral formal", en *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 12, Barcelona, Graó.
- Cassany, D., Luna, M. & G. Sanz (1993) *Ensenyar llengua*. Barcelona, Graó.
- Calsamiglia, H. (1991) "El estudio del discurso oral", en *Signos. Teoría y práctica de la educación*. 2. Gijón.
- _____ (1991) "De cómo recuperar la palabra en clase de lengua. Notas para el estudio del uso oral", en *Signos. Teoría y práctica de la educación*. 2, Gijón, 60-67.
- Calsamiglia, H i Tusón, A. (1999) *Las cosas del decir. Manual de análisis del discurso*. Barcelona, Ariel.
- Cambrà, M. (2003) "El discurso en el aula", en *Recerca i formació en didàctica de la llengua*. Barcelona, Graó, 227-238.
- Cots, J. M. i altres (1990): "Conversa(r)", en *Caplletra. Revista de Filologia*, 7, 51-57.
- Guasch, O. (1995) "Ús lingüístic i reflexió metalingüística en l'ensenyament i l'aprenentatge de segones llengües", en *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 6, Barcelona, Graó, 117-124.
- Julià i Muné, Joan (2004): *El llenguatge de la ràdio i de la TV*, Alzira, Bromera.
- Nussbaum, L. (1995): "Aproximacions a l'oralitat per a les classes de llengües", en *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 6, Barcelona, Graó, 59-70.
- _____ (1995) "Observación de los usos orales en el aula y reflexión metacognitiva", en *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, Barcelona, Graó, 33-42.
- Tusón, A. (1995): *Análisis de la conversa*. Barcelona, Empúries.
- _____ (2003): "L'aula com a escenari comunicatiu", en *Articles de didàctica de la llengua i de la literatura*, 6, Barcelona, Graó, 47-58.
- Xambó i Olmos, Rafael (2001): "La dependència radiofònica", en *Comunicació, política i societat*. El cas valencià. València, 314, 95-106.

ANNEX

Pràctica de creació textual i revisió lèxica – Els cantants de moda

Nivell: 4t ESO

Text 1

Això són dues amigues en casa d'una:

Maria: Xe! No has provat el pastís que m'ha fet ma mare?

Pepa: No, no l'he provat.

Maria: Tin, agafa'n un tros.

Pepa: Què bo, què li ha posat?

Maria: Li he posat nata, li he posat oli i li he posat tres ous.

Pepa: Canviant de tema, el diumenge tenim torrà, mo n'anirem a les deu per arribar prompte i enrecorda't d'agafar el tornavís que comprarem.

Maria: Per cert, què val?

Pepa: El tornavís val 3 euros.

Nom del cantants:

Chenoa / Natalia / Bisbal / Ramon

Text 2

Vols vindre a ma casa?

Teresa m'ha donat canabis, Valentino vols fumar?

També tinc mero sas? I vi, te'ls vols endur?

Val m'ho enduré.

Al dia següent Teresa li pregunta a Valentino:

-Com has quedat en el mero?

-Bé, però el mero tenia sal i n'has posat massa.

Nom del cantants:

Madona / Rosa / Bisbal / Beatles / Salinas

Text 3

Era a nit, en **la qual** feia molt de fred, vaig eixir a passejar, per un poble on no era el meu. Anava passejant i em vaig trobar a un home al costat de un **roser** i li vaig preguntar:

- On està el bar Cano?
- **Home Cano** està....(i ho va explicar)- en acabar em preguntà: - **T'ha liat?**
- No, m'ha quedat clar.

Vaig arribar i entrí. Un home allí dins em va dir:

- Allí **fora fa** el espectacle un malabarista que **fa risa**.
- Val gràcies i me'n vaig eixir fora.

Text 4

La **pasada nit d'abril** quan per fi vaig arribar al llit després d'una nit de festa, vaig sentir un soroll en la casa del costat i derepent en el silenci de la nit començaren a sentir-se els plors d'un **bebe**.

Xe no ara no! Vexes tu qui li **mana** ara a les 6 de la nit ficar-se a pegar crits.....Com que no podia dormir vaig decidir anar a la cuina per menjar algo però per alguna extranya raó i per acabar d'arreglar la nit tan sols quedava un pot de **mel en diverses** coses extranyes que en conjunt no feen molt bona cara. Al dia següent aní a fer la compra després del treball i quan ja en m'ha casa en disposaba a menjar, el vaig sentir una altra vegada: crits, plors que es

clavaven en el meu capcom un malson.... açò comença a ser algo massa **quotidià** i com que ja no podia més vaig esclatar:

- Doneu-lo de menjar, dormiu-lo **o be** calleu-lo d'alguna manera!!!
I per art de màgia per **fí tot** va quedar en silenci.

Un cotxe es vota un **stop** al colliccionar amb un altre, el conductor era un home **pecos que comença** a cridar de forma tan brutal com si fora **quan la mar** al trencar les oles en les escolcepes.

Del altre cotxe baixaren dos **homes grans**, que quan el pecos els va veure es va **escapar** i els dos hamoess es van posar a jugar al **parchís**.

Text 5

No **m'adona** be esquiar i ho vaig tindre que fer en **Alaska**, quan vaig arribar **che! No** havia passat tant de fred en la meua vida, pero **que comboi** que tenien tots estavem disposats a passar fred a canvi de passar-seu be.

Quan vaig tornar al meu poble li vaig dur unes botes peludes a la meua avia de Cuenca i en un to despectiu em va dir, y esto pa que lo quiero? Damunt sas!!

Text 6

L'altre dia vaig decidir-me anar-se'n de festa. Cadascú volia anar a un lloc, però jo volia anar a la discoteca **Apache no a** ningú altre lloc. Tots començarem a discutir, la meua amiga **Mel en digué** prou, que cadascú anara a un lloc. Així que jo me'n vaig anar amb **Rafa, el** meu cosí. Per a arribar teniem que anar cap a l'**Est o** passar cap a l'altre costat i anar cap a l'oest. A la fi vam arribar però tinguérem tan mala sort que Rafa es possà malalt, aleshores el vaig **agafar i** el ens n'anarem a casa.

Text 7

Just intentarem no fer aquest text massa complicat.no escriurem amb **prosa** però tampoc tenim fins a **Ab(v)ril** per a descobrir-ho.

Els concerts d'aquestos cantants **francament** son de masses algunes gegants, no tenen temps per a jugar a **cartes(s)** però si per viure l'**aventura** en cada concert on canten.

Si el públic vol una repetició d'una peça, qualsevol farà un **bis ballador** per a continuar amb la festa.

Text 8

Enric es trobava mal, així que es va gitar al llit, i el **matalàs caigué**. Al no anar a l'escola la professora va dir:

- **Xe, no ha** vingut Enric avui.

De repent entrà a classe i digué:

- Vinc del metge i m'ha recomanat que prenga una cullerada de **mel en diju**.

Quan va eixir de l'escola va vore un home que es va botar una senyal de **"stop"**, **aleshores** al policia el va multar. Arribà a casa i mirà **la mar a** la finestra de la seua habitació. Després li tocà per telèfon el seu amic Andrés per a anar a fer un curset de mecanografia, i Enric li digué:

- **Bé, bé** ara aniré.

Text 9

Si **estigueu** a casa sense res a fer, doncs ja sabeu el que heu de fer, sintonitzar els "40 Principals" per escoltar la millor música del moment.

Cada nit podreu **marcar** el 902 30 40 40 o enviar un sms al 7555 per votar a la millor cançó del moment. Per votar podreu optar **o bé** per un **kart** o per un DVD portàtil de regal.

El **contingut** de la llista d'aquesta setmana és molt variada, desde pop, rock fins balades. **Bé, bec** que ja van arribant les primeres cridades. Dintre d'una hora i mitja donarem a conèixer els guanyadors del premis.

Bé ara vos deixem amb **Homes G.**